

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2*
GUIDELINES FOR COMMUNITY PARTICIPATION IN THE
ADMINISTRATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER NAKHON
SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

รัตนพร รัตนสุวรรณ

Rattanaorn Rattanasuwan

นิลรัตน์ นวกิจไพฑูรย์

Nilrat Navakijpaitoon

สุภาพ เต็มรัตน์

Supap Temrat

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: Rattanaorn116@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 123 คน วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมานโดยการทดสอบความแตกต่างค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

* Received 2 June 2021; Revised 7 July 2021; Accepted 24 September 2021

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า แต่ละด้านควรเน้นจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินงานต้องถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา, การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study community participation in educational administration of school administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, 2) compare the community participation in the educational institution administration classified by community context, school size, and experience in the position of director, and 3) study the suggestions and guidelines for building community participation in educational institutions. This quantitative research used questionnaires as a tool to collect the data. The sample group was 123 directors in the schools under the Office of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 2. Data were analyzed using descriptive statistics: percentage, mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), inferential statistic by t-value difference test (t-test). The research tested the F-test by analyzing the One-Way ANOVA.

The research showed that:

1. Overall community participation in educational institution administration under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 was high. When sorting the average from the most to the least, the aspects were as follows: budget management, academic administration, general administration, and personnel administration.

2. A comparison of opinions on community participation in educational institution administration under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 classified by community context, school size, and experience in the position of director: overall, there was a statistically significant difference at the .05 level.

3. Guidelines for building community participation in educational institutions under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 suggested that each aspect should focus on teaching and learning under the concept Student-Centered Approach. The operations must be accurate, transparent, and can be checked.

Keywords: School Administration, School Administrators, Community Participation in the administration of the school

บทนำ

การศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนและทุกฝ่าย การรวมพลังจากบุคคลต่าง ๆ ในสังคมร่วมแสดงความคิดเห็น และกำหนดทิศทางในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป สถานศึกษากับชุมชนนั้นมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีต แม้แต่ในปัจจุบันก็ยังคงมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน อีกทั้งจะต้องประสานร่วมมือกันจึงจะทำให้ปรัชญาการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นซึ่งตรงกับหลักการของการบริหารงานที่จะเกิดประสิทธิภาพนั้น จะต้องให้เกิดความร่วมมือแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกัน ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้จะทำให้สถานศึกษาทราบความต้องการของท้องถิ่น และจะได้รับการทำงานเข้าหากันอีกด้วย นอกจากนี้การปฏิรูปการศึกษายังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งสาเหตุสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ก็คือ ระบบการศึกษาของไทยยังไม่บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคของการปฏิรูปการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีมาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าวจึงควรสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยในปัจจุบันชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษา มีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าร่วมเป็นกรรมการร่วมดำเนินการกับคณะครูและผู้บริหาร โรงเรียนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกระตุ้น ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาที่พัฒนา

คนให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพ เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และมีความสุขในโลกยุคปัจจุบันที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องใช้แนวคิดและวิธีการจัดการศึกษา รูปแบบใหม่ให้ชุมชนในสังคมมีส่วนร่วม และรับผิดชอบการศึกษาที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิต มีการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความคล่องตัว และสามารถตัดสินใจในการดำเนินการในขอบเขตที่รับผิดชอบ (ธร สุนทรายุทธ, 2551)

การจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญมาก รัฐต้องปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐาน รวมทั้งให้กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและจัดการภายในสถานศึกษาโดยต้องมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเป้าหมายและกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งสถาบันพระปกเกล้า ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ การเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่าย การสร้างฉันทามติ ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น (Active Citizenship) การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 87 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (สถาบันพระปกเกล้า, 2553) สอดคล้องกับการกำหนดทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้และยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างยั่งยืนในอนาคต โดยมีการให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและได้กำหนดให้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาในอนาคต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553)

ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า ทางสถานศึกษาขาดการปรึกษาร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนงาน มีงบประมาณดำเนินงานน้อย วัสดุครุภัณฑ์ให้บริการแก่ชุมชนไม่เพียงพอ และฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียน เป็นต้น การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้รับการปฏิบัติน้อยกว่าการบริหารงานด้านอื่น และมีปัญหาอื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น ผู้ปกครองไม่สนใจการศึกษาของผู้เรียน ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ครูอาจารย์มีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาให้บริการชุมชน แหล่งทรัพยากร ท้องถิ่นมีน้อย ผู้ปกครองในชุมชนมีรายได้ต่ำ ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาค่อนข้างน้อย และขาดวัสดุครุภัณฑ์ในการเผยแพร่เกียรติประวัติ

ของสถานศึกษา เป็นต้น ปัญหาการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นปัญหาที่สมควรต้องเร่งแก้ไขโดยใช้กระบวนการทางการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ แต่การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จึงควรดำเนินการบริหารการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ให้เท่าเทียมกันจึงจะแก้ปัญหาที่กล่าวมาแล้ว เช่น การบริหารงานวิชาการเป็นการจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีความคิดและเป็นคนดี หรือพัฒนาคน ให้เป็นคนที่มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการบริหาร งานอีก 4 ด้านมาช่วยด้วย เช่น การบริหารงานธุรการ คือ จัดหาพัสดุครุภัณฑ์ จัดอาคารสถานที่ และอื่น ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนคล่องตัวขึ้น การบริหารงานบุคคล ก็ต้องสรรหาครูที่มีคุณภาพมาสอน ต้องพัฒนาครูให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพราะครูต้องมีคุณภาพจึงจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้ (หวน พินธุพันธ์, 2554)

เพราะฉะนั้นการส่งเสริมให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปรอบสอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2561 ที่ว่าคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านคุณภาพ ได้แก่ คุณภาพครู คุณภาพแหล่งเรียนรู้ คุณภาพการศึกษา คุณภาพการบริหารการจัดการแบบกระจายอำนาจและมีหลักธรรมาภิบาล 2) ด้านโอกาส ได้แก่ คนไทยทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกประเภท ได้เข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ 3) ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551) อีกทั้งคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มี 9 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ ในนโยบายที่ 6 ปฏิรูประบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมและการกระจายให้ทั่วถึง (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2557) ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากผู้แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากสถานศึกษาสู่ชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรชุมชนอื่น ๆ ให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือ แก้ปัญหาและพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เน้นให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาของชุมชน สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้เกิดบทบาทความร่วมมือใน การบริหารจัดการสถานศึกษาทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2555)

จากการศึกษาเบื้องต้นของผู้วิจัย พบว่า ยังมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างได้ผล และประสบความสำเร็จในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย เป็นที่

ประทับใจของผู้ปกครองและนักเรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในการศึกษา จึงเป็นจุดสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาและประกอบกับผู้วิจัยเป็นผู้สนใจในการศึกษา จึงมีความตระหนักที่จะศึกษาแนวคิดที่จะให้ชุมชนได้ร่วมพัฒนาจัดการศึกษาอย่างได้ผล และประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพื่อศึกษากระบวนการต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอันนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ และเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่สำคัญที่จะนำไปขยายผลกับโรงเรียนอื่น ๆ รวมทั้งจะช่วยให้ได้คำตอบหรือข้อค้นพบแนวทางหรือรูปแบบในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการทัศนในการศึกษาชุมชนในปัจจุบันที่เน้นการวิจัยโดยอาศัยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในเชิงปฏิบัติจากบริบทแบบไทย ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านที่ได้นำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในวงการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ยังมีปัญหาในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย อย่างเช่น ด้านการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนยังด้อยการให้การสนับสนุนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทาง รวมทั้งเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผู้อำนวยการสถานศึกษายังไม่มีความเชื่อมั่นจึงให้ชุมชนมีส่วนร่วมควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างไม่โปร่งใสและไม่สามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน อีกทั้งชุมชนยังต้องการคำตอบแทน เมื่อโรงเรียนขอความช่วยเหลือในการดำเนินงานต่าง ๆ ในด้านการบริหารงานวิชาการ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับน้อยมาก ซึ่งแตกต่างจากความคาดหวังของโรงเรียนที่ต้องการจะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนปัญหาในด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังทำหน้าที่ผู้แทนชุมชนอย่างไม่เต็มความสามารถและยังมีปัญหาระหว่างการทำงานร่วมกับผู้บริหารและคณะครูอาจารย์

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก อีกทั้งชุมชนยังเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเป็นส่วนน้อย ซึ่งผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา นั้นว่า ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไร จึงได้ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 182 คน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครทซ์และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 123 คน จากนั้นดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ ได้ชั้นภูมิขนาดเล็ก 66 ชั้นภูมิขนาดกลาง 53 และชั้นภูมิขนาดใหญ่ 66 และไปสู่การคำนวณ โดยคำนวณสัดส่วนของการสุ่ม โดยการใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้รับการตอบแบบสอบถาม จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้เข้าตอบแบบสอบถามที่กำหนดไว้ทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม (focus Group) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของชุมชนและโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย บริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถาม ความคิดเห็นเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับ แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (open-end) โดยคำถามในส่วนนี้ได้แนบไปกับแบบสอบถามในทุก ๆ ฉบับ ตอนที่ 4 การสนทนากลุ่ม (focus Group Discussion) เกี่ยวกับ แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้อำนวยการจำนวน 6 ท่าน จาก 6 โรงเรียน โดยคำถาม

จะถูกถามในรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสพูดคุย และแสดงความเห็นได้อย่างอิสระระหว่างผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เข้าร่วมด้วยกันเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (SPSS) หาค่าสถิติ ดังนี้ 1) ค่าถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของชุมชนและโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) การเปรียบเทียบแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามบริบทชุมชน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ โดยใช้ค่าทดสอบ (t-test) และจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยใช้ค่าทดสอบ (F-test) 4) การสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ สรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้ จำแนกบริบทชุมชนและขนาดโรงเรียนพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต

2 สรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้ ด้านบริหารวิชาการ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการชวนบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถ เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นให้ความรู้กับครูและนักเรียนภายในโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนชุมชนมีส่วนร่วมในการหางบประมาณในการพัฒนา สนับสนุนสถานศึกษา และตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานด้านงบประมาณสถานศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคล ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป ควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชุมชนช่วยเหลือในการพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่ของสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา

อภิปรายผล

การศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีประเด็นที่ได้นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย แก่ทั้งยังมีผลวิจัยของกอบกุล การครคิด ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาสถานศึกษาต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางสถานศึกษา และเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและสถานศึกษา (กอบกุล การครคิด, 2561) และนอกจากนี้การศึกษาของ สุทธิษา เพ็ญศรี ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายร่วมกัน (สุทธิษา เพ็ญศรี, 2563)

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษาถือเป็นตัวแทน

ของสถาบันการศึกษาตัวแทนหนึ่ง ซึ่งจะต้องเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับสถาบันอื่นและเกี่ยวข้องกับชุมชน อีกทั้งสถานที่ตั้งสถานศึกษาทั้งหมดจะต้องตั้งอยู่ในชุมชน หรือเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และส่วนใหญ่ชุมชนต้องมีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนสถานศึกษาด้วย จนกระทั่งชุมชนถือว่าสถานศึกษาเป็นของชุมชน และการศึกษาของ กอบกฤษ การควรคิด ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ชุมชนให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษามากขึ้น และได้รับการยอมรับให้เป็นแกนนำในสังคมชนบท จึงมีโอกาสนในการมีส่วนสถานศึกษามากพอสมควร นอกจากนี้ชุมชนยังเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาสถานศึกษาต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางสถานศึกษา และเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและสถานศึกษา (กอบกฤษ การควรคิด, 2561)

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากในยุคปัจจุบันการบริหารให้ควรมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงาน มีการจัดผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียนรวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน การบริหาร งบประมาณจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการจัดการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งอีกทั้งยังมีการศึกษารับรู้ของ สุทธิษา เพ็ญศรี ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงบประมาณขององค์กรมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นประโยชน์ต่อองค์การอย่างมาก (สุทธิษา เพ็ญศรี, 2563) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนอกจากนี้การศึกษาของ กอบกฤษ การควรคิด ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนได้รับความรู้ และเข้าใจบทบาทในการจัดการศึกษา อันเนื่องมาจากความพยายามในการสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อสนองนโยบายของต้นสังกัดหรือทางภาครัฐที่พยายามสร้างกระแสการมีส่วนร่วม (กอบกฤษ การควรคิด, 2561)

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบัน สถานศึกษาได้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาโดยให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ โดยให้บุคคลองค์กรดังกล่าวนั้นสามารถเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ กอบกฤษ การควรคิด ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแทนชุมชนเคยได้รับความรู้และเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษามากพอสมควร เนื่องจากได้มีการกำหนดให้มีส่วนร่วมในฐานะกรรมการสถานศึกษาและมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมสถานศึกษาตามโอกาสในรูปแบบ วิธีการต่างๆ ซึ่งสถานศึกษาดำเนินการในรูปแบบของกรรมการและสถานศึกษาเอง (กอบกฤษ การควรคิด, 2561) และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิษา เพ็ญศรี ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাত্রัง เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนี้เนื่องจากการบริหารทรัพยากรเพื่อใช้คนให้เหมาะสมกับงาน โดยมีเป้าหมายของการบริหารงานบุคคล คือ การได้มาซึ่งมีความรู้ความสามารถเหมาะสม ตามความต้องการของหน่วยงาน (สุทธิษา เพ็ญศรี, 2563)

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การเงิน การบัญชี งานพัสดุ และระบบควบคุมภายใน ที่ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบและแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด อีกทั้งยังมีผลงานวิจัยของ สุทธิษา เพ็ญศรี เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাত্রัง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษাত্রัง เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การให้บริการ บริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมี

บทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (สุทธิษา เพ็ญศรี, 2563) นอกจากนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กอบกฤษ การควรคิด ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่กล่าวว่า ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาสถานศึกษาต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกับทางสถานศึกษา และเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนและสถานศึกษา (กอบกฤษ การควรคิด, 2561)

2. จากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามบริบทชุมชน ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ มีประเด็นที่ได้นำมาสรุปผล ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ตำแหน่งผู้อำนวยการ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ที่มีการประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมมีทักษะและกลยุทธ์ในการบริหารแตกต่างกันไปตามระยะเวลาที่ได้ประสบและพบเจอมาในแต่ละยุคแต่ละสมัย ก็ย่อมมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้ผลการวิจัยของ สุทธิษา เพ็ญศรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งผู้อำนวยการ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (สุทธิษา เพ็ญศรี, 2563)

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามบริบทชุมชน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทของชุมชนจะแตกต่างกัน แต่ก็มีความคิดเห็นถึงความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ต่างก็มี

ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และเล็งเห็นถึงความสำคัญของชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากถึงแม้ว่าขนาดของโรงเรียนจะมีขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็ก เมื่อชุมชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารสถานศึกษา ก็ย่อมจะมีระดับความคิดเห็นที่จะร่วมกันบริหารสถานศึกษาก็จะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พาฝัน บุละ ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของชุมชนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (พาฝัน บุละ, 2561)

2.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ในด้านด้านการบริหารงานวิชาการ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ควรเน้นจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยโรงเรียนต้องกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และตอบโต้ความต้องการของชุมชน รองลงมาคือ ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการศึกษา การดำเนินการโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในเรื่องการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ต้องดำเนินงานอย่างถูกต้อง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้โรงเรียนควรบริหารจัดการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ชุมชนได้เข้าใจถึงงบประมาณของโรงเรียน อาจจะทำด้วยวิธีการ เช่น จัดให้มีประชุมครู บุคลากร ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และผู้นำหมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางในการระดมเงินเข้าโรงเรียน อาจจะทำในรูปแบบของโครงการ เช่น ในหนึ่งปีงบประมาณอาจจะมีโครงการจัดระดมทุนหารายได้เข้าโรงเรียน โดยการแบ่งเป็นโครงการของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และครู ซึ่งหากทำได้ก็จะมีเงินรายรับเป็นของโรงเรียนที่มาจากการมีส่วนร่วมของทุกคน รองลงมาคือ ในเรื่องมีการสรุปการดำเนินงานด้านการบริหารงบประมาณเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในเรื่องการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ปัญหาหลักที่พบคือปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน ครูได้รับมอบหมายให้สอนในรายวิชาที่ไม่ตรงกับวิชาเอกตามวุฒิการศึกษา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อหลักไปยังผู้เรียน

รองลงมาคือ ในเรื่องชุมชนควรเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคคลของโรงเรียนโดยการเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดสรรงบประมาณครู ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้คำชี้แนะแนวทางในการสรรหาบุคคล การรับย้ายครู ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะในเรื่องการดำเนินงานด้านการบริหารงานทั่วไปชุมชนควรเข้ามามีบทบาทและให้ความสำคัญกับโรงเรียน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นและมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมตลอดจนชุมชนควรมีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยดูแลรักษาโรงเรียน รองลงมาคือ ในเรื่องการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนของผู้เรียน โดยผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งในการให้ความร่วมมือในการพัฒนาอาคารสถานที่

สรุป

แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนองค์กรต่างๆ เป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งคนดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะเปิดโอกาสให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามาส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และทำการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทาง การแก้ไขปัญหา เพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมจัดทำแผนการเงินงบประมาณของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีโอกาสร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมวางแผนการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียน

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทิศทาง และจุดเน้นเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาส และเล็งเห็นถึงความสำคัญของชุมชนที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน เพื่อชุมชนจะได้มีส่วนในการกำหนดทิศทางการบริหารงานของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กอบกฤษ การครคิด. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ใน *งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). *คู่มือฝึกอบรมครูแนะแนว*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2555). *การศึกษากับความมั่นคงของมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- พาฝัน บุละ. (2561). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของชุมชนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9 ณ ห้องประชุม Blue Ocean Hall อาคารคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 20 กรกฎาคม 2561*, หน้า 1359-1376.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2553). *การมีส่วนร่วม*. เรียกใช้เมื่อ 25 มกราคม 2564 จาก <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/>

- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2557). *ราชกิจจานุเบกษา*. เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2563 จาก <http://www.senate.go.th/w3c/senate/pictures/comm/52/lawguide/law1/6.pdf>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การศึกษาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข: แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2551 – 2554 ของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุทธิษา เพ็ญศรี. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.
- หวน พินธุพันธ์. (2554). *นักบริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.